

2021_ANUL GOGA - ANUL TINERILOR OȚELIȚI (XIII):

la 140 de ani de la nașterea poetului!

- muzeosofia - casa memorială Goga, monument istoric - E plin în jur de noi muzeul?

Istoria și civilizația unui sat ...

Muzeele nu sunt doar depozite prăfuite ale trecutului ...

Reper excepțional de patrimoniu cultural!

monument istoric

1765-1770

Casa memorială Octavian Goga

pe urmele lui Octavian Goga, în Rășinari!

șagunism - tribunism

2021 Anul Goga - anul tinerilor oțeliți

Mama

de noi muzeul, templu minunat

În care mii de robi ai vieții

Vin să se spele de păcat ...

De ce și chinul unei mame

E prețul unei mântuiri? ...

E plin în jur și pare-un

Victoria Octavian Eugen

Iosif Aurelia matusa poetului Claudia

familia Goga

În urmă cu **140 de ani**, s-a născut poetul Octavian Goga (20 martie stilul vechi – 1 aprilie stilul nou 1881), în registrul de nașteri și matricola botezaților, fiind înregistrat sub numele de „**Goga Ion Octavian**”, părinții: Iosif și Aurelia. Am avut privilegiul vizitării casei în care s-a născut. Fiind monument istoric (pe Lista Monumentelor Istorice Sibiu 2015, cu nr. crt. 1043, SB –IV-m-B-12629 - *Casa Octavian Goga* 2 corpuri, str. Eminescu Mihai 880, înc. sec. XIX), fiecare turist este îndreptățit să creadă că poate vizita locația. Pe urmele poetului Octavian Goga, turistul năzuiește să descopere casa în care s-a născut o mare personalitate națională. Pentru toți cei interesați, vă informăm că - anual - se organizează „**Zilele Goga**”, la Rășinari, în cadrul manifestărilor putându-se vizita curtea și interiorul vechii case. O mică istorie a uneia din cele mai renumite case din Rășinari, o găsim în lucrarea istoricului Constantin Popa: „**Rășinari, Istoria și civilizația unui sat din Mărginimea Sibiului**” (2007): «Materiale mai durabile (cărămidă, țiglă) au fost folosite încă în veacul al XVIII-lea (...) În aceeași epocă preotul Maniu Isdrailă (1733-1784) a ridicat casa în care avea să se nască un veac și jumătate mai târziu **poetul „pătimirii noastre” - Octavian Goga**. Ea a trecut în posesia preotului Iacob Isdrailă, fiu al lui Maniu Isdrailă, de la acesta a moștenit-o preotul Ioan Isdrailă, cu a cărei fiică, Maria, s-a căsătorit preotul Ioan Bratu, iar fiica acestuia, Aurelia, a devenit soția preotului Iosif Goga. Casa dănuiește și în zilele noastre fiind cunoscută sub sintagma „**Casa Goga**”, restaurată prin grija strănepoatei poetului, actrița Ilinca Tomoroveanu». Casa Goga se poate data astfel, ca fiind ridicată în aceeași perioadă cu ansamblul rural

„Centrul localității” Rășinari (ce include centrul și piața bisericii „Sf. Paraschiva), trebuind actualizate informațiile din Lista Monumentelor istorice (2015). În prezent strada se numește „**Popa Bratu**” (după tatăl mamei poetului). Casa memorială a fost inclusă în categoria „**Repere excepționale de patrimoniu cultural**” (anexa 4-2001): «**Restaurarea Casei Memoriale „Octavian Goga” Rășinari**», în lucrarea „**Muzeosofia**”. Autorul lucrării, istoricul Ioan Opriș, - mare cunoscător al Mărginimii Sibiului (originar din Gârbova), o prezentă activă în județul Sibiu la diverse manifestări și proiecte -, în înaltele calități oficiale în care a fost investit, prezenta și rolul forumului cultural, local, regional și național: «**România are o rețea de muzee, cu colecții de mare valoare. Din păcate, în jurul lor este prea multă liniște. Politica de așteptare a vizitatorilor, lipsa unor acțiuni dinamice, de cooperare cu alte instituții din sfera culturii și mai ales cu școlile reduc posibilitățile de valorificare a acestor tezaure. Muzeele nu sunt doar depozite prăfuite ale trecutului, ele trebuie să devină spații atractive ale dialogului public, instrumente aduse la zi ale educației permanente**” (Ion Iliescu, *Relansarea culturii*, Ed. Presa Națională, 2002)...».

O statistică din această lucrare, prezenta faptul că la nivel național sunt 743 de muzee, din care 35 în județul Sibiu (2006). O anchetă privind dimensiunile colecțiilor din România (CIMEC 2003) demonstrează că numărul total de piese însumează 11.933.334, din care 1.362.005 sunt în județul Sibiu, județul nostru situându-se pe locul doi în țară după București (cu 3.921.261 piese), la foarte mare distanță de județe mari, ca Timiș (cu 618.424), Cluj (555.664), Brașov (433.168), Suceava (378.162) sau Iași (36.064). **Câte din aceste muzee și case memoriale sunt vizitate și vizitabile?**

Ioan Opriș făcea trimitere - în lucrare - la o poezie a lui Octavian Goga („**Mama**”): «Așteptarea contactului acestui public virtual azi, real mâine, cu **tezaurul muzeal i-a preocupat pe arhitecți, muzeografi, pe conservatori, căutând să nu dezamăgească. Cât de expresiv intuia starea de așteptare și de extaz muzeal Octavian Goga**, scriind: „**E plin în jur de noi muzeul,/ Și pare-un templu minunat./ În care mii de robi ai vieții/ Vin să se spele de păcat,/ Sunt călători din largul lumii,/ Ce-au pribegit pe ocean,/ Să-și scalde ochii în lumina/ Din pânzele lui Tizian./ Stau toți cu mintea-n genunchiată/ Și-i mut cucernicul popor,/ Eternitatea prinsă-n cadre/ Își poartă sfântul ei fior/ Înving de taina mare-a clipei,/ Se-nchină sufletul supus/ În fața veșnicei icoane/ Cu răstignirea lui Isus. (...) La poala crucii e Maria,/ Și-n chipul ei, nespus de trist,/ A zugrăvit un chin sălbatic/ Penelul meșter de artist./ Ea-și frânge mâinile și geme,/ În gândul ei a-ncremenit:/ Nu dumnezeul, care-nvie,/ Copilul ei, care-a murit./ O văd și mă întreb, pe gânduri,/ De rostul nepătrunsei firi:/ **De ce și chinul unei mame/ E prețul unei mântuiri?**/ O văd și simt în suflet patimi/ Din traiul nostru măsurat,/ Toți răstigniții mici ai sorții/ Pe rând, în minte, mi s-abat .../ Și stau pierdut ... în jur de mine/ Se schimb-al oamenilor val .../**

Ce-o fi făcând acum o mama/ Acolo-n satul din Ardeal? ...».

Descoperirea „**casei Goga**” se poate realiza și prin lectura povestirii lui Corneliu Lubinschi, din lucrarea „**Legende rășinărene**” (2001); reproducem povestirea: «**Cine trece astăzi pe fosta Ulița a Popilor** - împotriva tradiției, denumită astăzi Eminescu, prin voia simplistă a nu știu cărui consilier comunal care auzise probabil ceva despre poezie - trecătorul acesta va vedea pe prima casă din stânga, placa de marmură care-i spune că aici s-a născut Octavian Goga. Din jos de casă, e o porțiță de intrare, iar din sus, poarta mare cu o altă porțiță, lângă a doua casă, aceasta orientată nu perpendicular pe uliță ca prima, ci paralel. Chiar dacă trecătorul își dă seama că aici e vorba de două gospodării, le va găsi astăzi pe amândouă sub același număr: 880. Într-adevăr, până în jurul anului 1965, când s-a făcut o renumerotare a

gospodăriilor din comună, cele două case aveau fiecare număr separat. Fotografia alăturată, indică și faptul, că în locul porțiței de din jos, era poartă mare, cu porțiță, la fel ca cea dintre cele două case. Aceasta a fost înlocuită de mama poetului prin 1930, care a angajat în acest scop, pe dulgherul de peste drum, Nicolae Iliuț. Zidul actual a fost făcut în bună parte din cărămida porții dărâmate. Să cercetăm mai întâi originea și evoluția casei de din jos, cea cu placa memorială.

Se știe că în 1917, a decedat aici bunica poetului, mama Aureliei Goga. Se numea Maria și se născuse în 1827. A murit deci la 90 de ani. Vecini, în vârstă, ne spuneau prin 1930-1935, că moartea a găsit-o singură pentru că fiica ei, Aurelia, era arestată după primirea entuziastă făcută trupelor române în toamna lui 1914 (n.r. 1916) și după masa festivă oferită de ea, colonelului Traian Moșoiu și ofițerilor lui. Cu toate că avea hainele de înmormântare pregătite din vreme - ca de altfel toate rășinărencele în vârstă - pentru toate celelalte lucruri îndătinat la înmormântare, inclusiv sicriul, a fost nevoie de contribuția vecinilor. Deci bunica poetului a fost înmormântată din mila publică. **Cine era Maria Bratu?** Era născută în 1827, ca fiică a preotului Ioan Izdrailă, de la care primise casa de zestre, la căsătoria cu preotul Ioan Bratu, care în 1848 va fi preotul legiunii sibiene, alături de Sava Popovici Barcianu, legiune al cărei prefect era alt rășinărean, directorul școlar Ioan Brote. Bratu era la compania de 300 rășinăreni pedestri, iar al doilea la escadronul de 300 călăreți tot rășinăreni. **Maria Izdrailă**, căsătorită Bratu, era fiica preotului Ioan (?) Izdrailă născut în 1788 ca fiu a lui Iacob Izdrailă, și el preot, născut în 1761 și decedat în 1808. În ultimii ani de viață ai acestuia, fiul său a slujit ca diacon alături de tatăl său. Toți au locuit în această casă, dar clădirea era mai veche. Fusesse ridicată de tatăl lui Iacob, **Maniu Izdrailă** (1733-1783) pe la anul 1765-1770, și el preot și fiu al altui preot, numit **Șerban Izdrailă** (1702-1763)».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xiii-la-140-de-ani-de-la-nasterea-poetului-muzeosofia-casa-memoriala-goga-monument-istoric-e-plin-in-jur-de-noi-muzeul-157421.html>

În: Tribuna, 28 martie 2021